

Lejonet 5

Konsekvensbedömning avseende riksintresset Växjö Version 2.

DATUM

Version 2. Reviderad 2019-12-30

UPPDRAGSNUMMER

10290980

FÖRFATTARE

Cecilia Lindqvist, bebyggelseantikvarie,
certifierad sakkunnig KUL nivå K

Stortorget 1949. Foto: Andersson, Yngve, Smålands museum

Sammanfattning

Den bedömda detaljplanen medger en ny byggrätt på innergården med krav på en uppdelad volym med en högre del i det nordöstra hörnet som tillåts ha en plushöjd om ca 182,5 meter i det högsta partiet. Gathuset mot Stortorget har en plushöjd om 173,8 meter. Detaljplanen medger även en utökad byggrätt för att bygga på befintligt gatuhus mot Linnégatan. I detaljplanen fastställs krav på obrutna siktlinjer mellan Stortorget/residenset och kyrkan som syftar till att skydda kulturvärden.

Miljön invid Stortorget har mycket höga kulturvärden och vyerna från Stortorget mot Domkyrkan bedöms generellt vara mycket känsliga för förändring och tillägg som riskerar att minska läsbarheten av domkyrkans dominans samt sambanden mellan kyrkan och den kulturhistoriska bebyggelsen invid Stortorget. Lejonet 5 är belägen invid en av de mest känsliga och välbesökta platserna inom riksintresset.

Konsekvenser för riksintresset och kulturmiljön

Det är svårt att med säkerhet fastställa vilka konsekvenser detaljplanen innebär eftersom planen omfattar relativt få bestämmelser och ger stor frihet i fråga om utformning och gestaltning, vilket kommer att hanteras i bygglovskedet. Det går dock med säkerhet att konstatera att byggrätten för gårdshuset kallat "skrinet" kommer att framträda bakom gatuhuset och därmed påverka vyer som är att betrakta som mycket viktiga för riksintressets värden. Det är främst uttryck relaterade till domkyrkan och stadskärnans låga bebyggelse och stadsutveckling som bedöms påverkas. Byggrätten för "skrinet" kan påverka läsbarheten av den historiska bebyggelsestrukturen och stadsplaneidealen som alltjämt bestått av högre

horn- och gathus och lägre eller motsvarande höga gårdshus. "Skrinet" kan beroende på utformning, kunna utläsas som ett tydligt modernt tillägg som kan tolkas som en "accent" i taklandskapet närmast Domkyrkan. Planförslaget bedöms ha förbättrats sedan samrådsskedet främst i form av volymförskjutningarna och att byggnadsvolymer placeras för att minska påverkan på visuell kontakt med kyrkan. "Skrinet" kommer trots anpassningar att överstiga befintlig bebyggelse. Osäkerheten vad gäller utformning i kombination med de höga värdena och platsens höga känslighet för tillägg, innebär att konsekvenserna bedöms som måttligt negativa. Planen bedöms innebära viss risk för att uttryck för riksintresset Växjö stad försvagas lokalt. I kommande bygglovskede bedöms medverkande med antikvarisk kompetens vara avgörande för att säkerställa att påverkan på kulturvärden kan minska.

Påverkan på kulturmiljön utmed Linnégatan och Storgatan bedöms vara låg och acceptabel ur riksintressesynpunkt.

Kumulativa effekter

Planen medför risk för kumulativa effekter i form av att strukturen med lägre höjd på gatuhus och infogande av högre gårdshus kan komma att bli prejudicerande. Om kommunen antar detaljplaner i samma landskapsrum som Stortorget som medger förändringar som påverkar riksintresset negativt bedöms känsligheten öka och förhandlingsutrymmet gällande tillägg som påverkar läsbarheten negativt i denna del minska markant, det innebär att risken för påtaglig skada är uppenbar.

- **Sammantaget bedöms planen innebära måttligt negativa konsekvenser för kulturmiljövärden**

Områdets värden kommer att:	Förädlas	Förökas	Förstärkas	Förbli oförändrade	Försvagas	Förvanskas	försvinna
Innebörd	Förbättring			Ingen påverkan	Skada	Risk för påtaglig skada	
Förhållningssätt	Inspirera Berika			Hänsyn Bruka varsamt	Hindra - Lindra Minimera skadan	Ej tillåtet Undvika skadan	

Bedömning enligt Riksantikvarieämbetets handbok avseende förändringens påverkan på riksintresse för kulturmiljövärden. Planen medför viss risk för skada på riksintresset.

Uppdrag, bakgrund och syfte

WSPs kulturmiljögrupp har fått i uppdrag av Länsförsäkring i Kronobergs län att göra en konsekvensbeskrivning av detaljplanen Lejonet 5 i centrala Växjö. Utredningens syfte är bl.a. att beskriva möjliga konsekvenser avseende påverkan på riksintresset Växjö stad (G27). Konsekvensbedömningen har utförts under en kortare period i oktober månad 2019 av antikvarie Cecilia Lindqvist. Översiktlig analys av påverkan på kulturvärden har även utförts av Mari Ferring samt Emil Bergstén, båda är certifierade (KUL) nivå K.

Underlagsmaterial och metodik

Utgångspunkten för utredningen utgörs av riksintressets motiv- och uttrycksbeskrivningar som finns tillgängliga på Riksantikvarieämbetets hemsida. Vidare har WSP utgått ifrån den fördjupade riksintressebeskrivningen från 2009 som är framtagen av Länsstyrelsen. Stöd för bedömningar gällande riksintresset har utgjorts av RAÄs handbok för kulturmiljövårdens riksintressen enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt relevanta lagrum.

Underlagsmaterial har främst bestått i den 3D-modell som tillsänts WSPs utredare.

En antikvarisk förundersökning som tagits fram av Smålands museum, vilken även den har utgjort underlag för bedömningen.

Arkitektfirman Studio Stockholm har 2019-10-07 presenterat illustrationer för kommunen vilka visar olika gestaltningsförslag.

I denna utredning har inte bedömning av påverkan på fornlämningar ingått.

Osäkerheter

Konsekvensbedömningen är preliminär då den slutliga detaljplanen till granskningskedet med plankarta och planbeskrivning inte funnits tillgängliga.

WSPs kulturmiljögrupp har inte haft möjlighet att stu-

dera kumulativa effekter fullt ut. Exempelvis ingår inte analys av andra detaljplaner som antagits nyligen eller om/nybyggnader inom riksintresset.

WSPs kulturmiljögrupp saknar analyser i form av redogörelser för miljöns känslighet/tålighet samt värdenas relevans i förhållande till riksintresset.

Riksantikvarieämbetets handbok

I bedömningen utgår WSP från Riksantikvarieämbetets handbok för riksintressen som utkom år 2014.

En av handbokens centrala aspekter belyser kulturmiljöns läsbarhet. Det vill säga hur väl miljön fortsättningsvis kommer att karaktäriseras av eller återspegla det riksintressanta sammanhang som ligger till grund för utpekandet. I denna bedömning utgås från påverkan på miljön som helhet samt påverkan på enskilda objekt som har betydelse för den riksintressanta kulturmiljöns läsbarhet. Relevanta frågor för bedömningen har varit:

1. Vad försvinner och vad tillkommer?
2. Är påverkan visuell eller funktionell?
3. Är påverkan direkt eller indirekt?
4. Är påverkan tillfällig eller bestående?

Bedömningen vilar även på en översiktlig känslighets- och tålighetsanalys i vilken WSP utgått från risken att de kulturhistoriska värdena förstörs eller minskar vid föreslagna förändringar eller tillägg och utifrån kulturmiljöns möjlighet att ta emot nya inslag utan att dess kulturhistoriska karaktär eller värde påtagligt förändras. Grunden i analysen är de värdebärande uttrycken, strukturerna och sambanden som är särskilt nödvändiga för företeelsens helhet och relevans. Bl.a. har följande bedömts;

1. Är värdena tillkomna under en längre historisk period?
2. Är värdena knutna till uttryck för en avgränsad historisk period?
3. Återspeglar uttrycken olika tiders kontinuerliga nyttjande av en viss plats?

Konsekvensbedömningar och riksintresset

- Bedöma påverkan, effekt och konsekvens i ett riksintresse

Riksintressen för kulturmiljövården är sammanhängande kulturmiljöer av stor betydelse ur ett nationellt perspektiv. Det är områden som pekats ut av Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet gemensamt. För riksintresseområden för kulturmiljövården gäller att de ska skyddas mot åtgärder som kan innebära påtaglig skada på kulturmiljön. Till varje område (anspråk) som pekats ut som riksintresse för kulturmiljövård finns en riksintressebeskrivning, som redogör för anspråket. Det är den delen av anspråken som regleras enligt lag (Miljöbalken 3 kap 6 §). Ett riksintresse kan bara vägas mot andra riksintressen, inte mot intressen som kommunen bedömer som viktiga i allmänhet. Förbudet mot att vidta åtgärder som kan påtagligt skada riksintresset gäller oberoende av om den planerade åtgärden vidtas inom eller utanför det utpekade riksintresseområdet. Det är åtgärdens påverkan på områdets riksintressanta värden som ska bedömas och som avgör åtgärdens tillåtlighet. Länsstyrelsen kan upphäva en detaljplan som innebär påtaglig skada och ska senast vid granskningen lämna besked om invändningar som kan leda till ett ingripande.

Om länsstyrelsen bedömer att en åtgärd kan medföra påtaglig skada bör länsstyrelsen så tidigt som möjligt ange hur åtgärden riskerar att inte tillgodose riksintresset. Därigenom skapas förutsättningar för att åtgärden ska kunna justeras under planeringsprocessen och att påtaglig skada undvikas.

Vid bedömningar av förändringar i riksintresse för kulturmiljövården är det möjligheten att förstå och uppleva det riksintressanta kulturhistoriska sammanhang som ligger till grund för utpekandet centralt. Detta handlar om möjligheten att läsa och uppleva miljön.

Riksintressen består av objekt, karaktärsdrag, strukturer, funktioner och samband som gör berättelsen läsbar. Påverkas dessa påverkas möjligheten till läsbarhet och därigenom riksintresset. Vid bedömningar av konsekvenser är det beskrivningar hur dessa olika uttryck påverkas och förändras som är centralt.

	← Förändring →						
Områdets värden kommer att:	Förädlas	Förökas	Förstärkas	Förbli oförändrade	Försvagas	Förvanskas	försvinna
Innebörd	Förbättring			Ingen påverkan	Skada	Risk för påtaglig skada	
Förhållningssätt	Inspirera Berika			Hänsyn Bruka varsamt	Hindra - Lindra Minimera skadan	Ej tillåtet Undvika skadan	

Bedömning enligt Riksantikvarieämbetets handbok avseende förändringens påverkan på riksintresse för kulturmiljövården.

Riksintresset Växjö stad (G27)

Växjö stad ingår i ett riksintresse för kulturmiljövården (G 27).

Riksintresse för kulturmiljövård

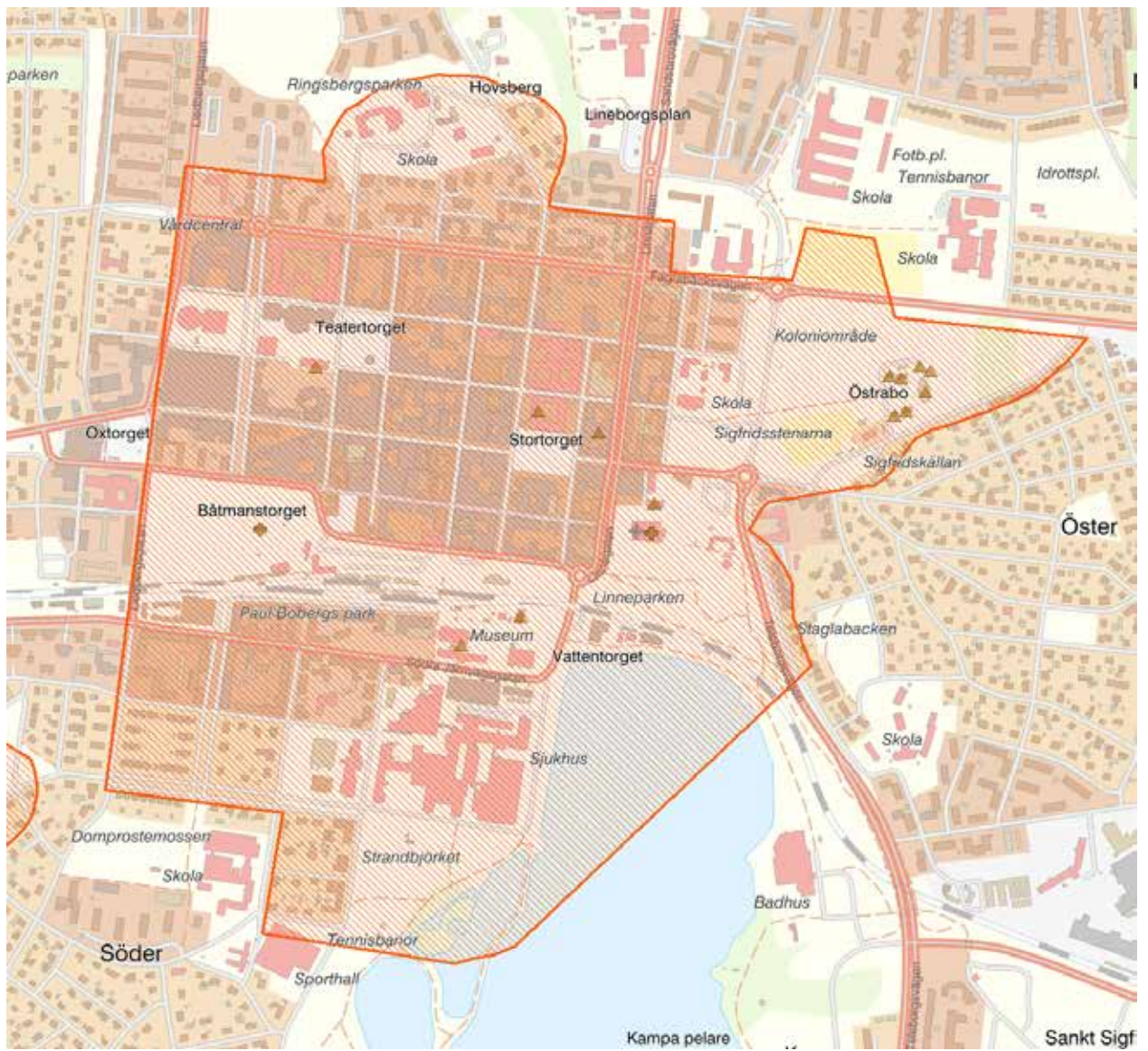
Motivering:

Stifts- och residensstad av medeltida ursprung med dominerande domkyrkoområde och successivt framvuxen rutnätsplan som speglar stadsutvecklingen under 1600- och 1800-talen. (Skolstad).

Uttryck för riksintresset:

Uttryck för riksintresset: Kyrkomiljön med den medeltida domkyrkan, Gamla gymnasiet och andra skolbyggnader, biskopsgården Östrabo i avskildhet från och förening med staden samt f.d. domprostgården. 1600-talsstaden med gatunätets grunddrag, tomtstruktur och spår av den tidigare västra infarten.

Senempirestadens utvidgningar och låga, ofta putsade bebyggelse samt det sena 1800-talets esplanadstad med tillväxt mot söder, väster och norr. Fondbyggnader som markerar rutnätets avslutning vid olika tidpunkter, torg och öppna platser, utblickar, parker och grönstråk. Offentliga byggnader och annan bebyggelse som hör samman med förvaltningsstaden. Gamla infartsvägar och stadens direkta övergången i öppen landsbygd åt öster. Offentliga byggnader, parker och järnvägsområdet.

Det skafferade området visar riksintressets utbredning.

Konsekvensanalys

Riksintresset Växjö stad (G 27)- vilka uttryck-berörs?

Planen bedöms påverka uttryck kopplade till följande motiv och uttryck kopplade till riksintresset Växjö stad:

1. *Växjö som stifts- och residensstad*
2. *Det dominerande domkyrkoområdet*
3. *Stadsplaneideal 1600-1800-tal*
4. *1800-talets esplanadstad*
5. *De låga, ofta putsade bebyggelse samt det sena 1800-talets esplanadstad*

I nedanstående konsekvensbeskrivning har WSP valt att inte beskriva konsekvenserna för de olika uttrycken enskilt då uttrycken är tätt förbundna med varandra.

Övergripande känslighetsanalys

Den enskilda byggelsen inom Lejonet 5 kan betraktas utgöra en viktig del av det sammantagna särskilt värdefulla bebyggelseområdet kring Stortorget. Miljön invid Stortorget har mycket höga kulturvärden med direkta kopplingar till riksintressets formella uttryck. Miljön bedöms generellt vara mycket känslig för förändringar som inte kan läsas ihop med den historiska bebyggelsestrukturen, markanvändningen eller som kan påverka den visuella kontakten med domkyrkan.

I vyer från nordvästra Stortorget samsas residens och andra kulturhistoriskt värdefulla byggnader vilka präglas av en karaktäristisk visuell kontakt med domkyrkan. Denna vy har idag en bärande historisk karaktär och återspeglar en historisk kontext och funktionella samband. Vyerna har hög relevans med anknytning till de fem uttryck för riksintressets som nämnts i ovanstående stycke. Vyerna är känsliga för förändring och tillägg som riskerar att minska läsbarheten av domkyrkans dominans samt sambanden mellan kyrkan och den kulturhistoriska bebyggelsen invid Stortorget. Vidare är läsbarheten av uttryck för den låga bebyggelsen hög i dessa vyer och är känslig för förändringar.

Bebyggelsen mot gaturummen längs Storgatan och Linnégatan bedöms generellt inte vara särskilt känsliga för varsamma modernare uttryck och tillägg då stadsrummen idag uttrycker arkitekturideal från skilda tider. Däremot bedöms strukturerna, volymverkan och takvinklar vara känsliga karaktärsdrag.

Påverkan på värden relaterade till Växjö som stifts- och residensstad

Planen medger en byggnad i kvarterets mitt med en höjd +182,5 meter. Byggrätten avseende befintlig byggnad intill Stortorget som är uppförd på 1980-talet medges en maximal plushöjd på +173,8 meter. Detta innebär visuell påverkan i form av att den nya byggnaden blir synlig i vyer från bl.a Stortorget (se figur A). Byggnaden kommer att framträda men inte visuellt bryta någon siktlinje mot exempelvis Domkyrkan, då spirorna är höga och dominerande i stadsbilden.

Från vissa vinklar från torgets nordöstra del kan den nya volymen dock delvis skymma det nedre murade partiet av kyrktornet. Sett från den trappen invid residenset bryter inte volymen siktlinjen mot kyrkan (se figur B). Läsbarheten av kyrkans dominans och monumentalitet kan således till viss del påverkas lokalt i dessa delar sett från Stortorget, men läsbarheten bedöms inte uttraderas. Påverkan på formella uttryck och det visuella mötet mellan Stortorget och Domkyrkan bedöms som måttligt negativ.

Påverkan på värden relaterade till Växjö stadsplaneideal och dess låga bebyggelse

Den direkta påverkan består vidare i att bebyggelsestrukturen i kvarteret och inom fastigheten kommer att avvika från de omgivande. Strukturen med högre gathus och lägre gårdshus har varit ett ideal och en struktur som funnits i Sverige och även i Växjö flera hundra år. Bebyggelsen mot Stortorget är låg och enhetlig inom kv Lejonet. Det intilliggande f.d. bankhuset reser sig mot torget och intar ett framträdande inslag. Särpräglade för staden är de historiska byggnads/brandstadgarna som styrkt planeringen under 17/18-1900-talet som efterlämnat Växjö's typiska låga och enhetliga bebyggelsestruktur. Det är inom ramarna för denna struktur som Lejonet 5 utformades så sent som 1970/80-talet. Kvarteret och den befintliga bebyggelsens arkitektur berättar således om de stadsplaneringsideal som rådde under 1970/80-talet där ambitionen var att varsamt möta och förhålla sig till stadens historiska karaktär och bebyggelsemönster. Stadsplaneringslagarna och stadgarna har konkret inneburit att endast industrirelaterade anläggningar samt bebyggelse med offentliga funktioner tillåtit höja sig i stadsbilden, främst är det då "fondbyggnader" och gatuhus i framträdande lägen som utmärker sig i

stadsrummen.

Detaljplanen bedöms innebära att äldre tiders stadsplaneideal och uttryck för det kontinuerliga i förhållningssättet till den historiska jämna bebyggelsestrukturen kommer att lokalt bli svårare att avläsa i denna del och särskilt i vyer från Stortorget. Sett i relation till hela riksintressets omfattning bedöms konsekvenserna som måttliga.

I vyer längs med Linnégatan (se figur C på nästa sida) finns uttryck för esplanadstaden och 1800-talets stadsplanemönster. Inom denna del bedöms gaturummet påverkas i måttlig utsträckning då den föreslagna påbyggnaden och den nya byggrätten i mitten av kvarteret kommer att framträda i stadsrummet. Vyerna längs Linnégatan bedöms ha känsliga vyer mot domkyrkan som är belägen i gatans södra ände. Dock är bebyggelsen längs gatan relativt komplex och återspeglar många tiders arkitekturideal. Däremot är gaturummens "väggar", dvs byggnadernas höjd och volymverkan och övergripande karaktärsdrag viktiga för läsbarheten av esplanaden och är därmed känsliga för förändringar. Vyerna längs med Linnégatan bedöms dock fortsatt kunna präglas av den lägre bebyggelsen och den allé som bedöms utgöra fysiska uttryck för riksintresset. Den nya högre byggnaden i kvarterets mitt bedöms främst framträda i fastighetens absoluta närområde, dvs i vyer från korsningen Storgatan/Linnégatan. Konsekvenserna bedöms som små i vyer från Linnégatan.

Vyerna längs med Storgatan (se figur D på nästa sida) bedöms påverkas på motsvarande sätt som Linnégatan, dvs att den nya byggrätten kommer framträda i vissa vyer. Påbyggnaden på det befintliga huset längs med Linnégatan kommer delvis att skymma volymen sett från korsningen Linnégatan/Storgatan. I vyer längre österut längs Storgatan kommer dock volymen att framträda, men den kommer inte att skymma någon särskilt utpekad vy eller byggnad utan bedöms snarare innebära lokal negativ påverkan på läsbarheten av berättelsen om Växjös låga bebyggelse. Konsekvenserna bedöms som små i vyer längs med Storgatan.

I vyer längs Kronobergsgatan (se figur E) bedöms påverkan som låg och "skrinet" framträder inte.

Då planen är relativt "öppen" vad gäller utformning bedöms bygglovsskedet vara avgörande och det bör ställas höga krav på antikvarisk medverkan för att säkerställa att påverkan på kulturvärden kan minska.

Förändringar sedan samrådsförslaget

Påverkan på visuell kontakt med Domkyrkan

- Den tidigare utformningen av "skrinet" hade en volym och placering som riskerade att bryta den visuella kontakten med kyrkans nedre murade del. I nuvarande förslag har denna ersatts av en mer uppdelad volym som i sin högsta del har förflyttats till gårdens nordöstra del i syfte att minska påverkan på vyer och siktlinjer.

Gaturummet invid Storgatan och Linnégatan

- Tillägget på befitnlig byggnad längsmed Linnégatan och Storgatan som tidigare hade en arkitektur och utformning som uppfattades som ett modernt tillägg som korrelerade med "skrinets" arkitektur har utgått. Det nuvarande förslaget bedöms vara bättre anpassad till stadsbilden och gaturummet.

Ny bestämmelse om krav på obruten siktlinje

Figur A. Vy mot Lejonet 5 från Stortorgetets västra del i höjd med Storgatan.

Figur B. Vy från Stortorget mot domkyrkan.

Figur C. Vy längs Linnégatan.

Figur D. Vy längs Storgatan mot Stora Torget.

Figur. Vy längs Kronobergsgatan.

Kumulativa effekter

Indirekta effekter

Planen medför risk för kumulativa effekter i form av att strukturen med lägre höjd på gatuhus och infogande av högre gårdshus kan komma att bli prejudicerande.

Det finns idag exempel på kvarter med högre byggnadsvolymer in mot innergården, t.ex. kvarteret Nunnan. Dock har den låga bebyggelsestrukturen i riksintresset till stor del bevarats.

Additiva konsekvenser

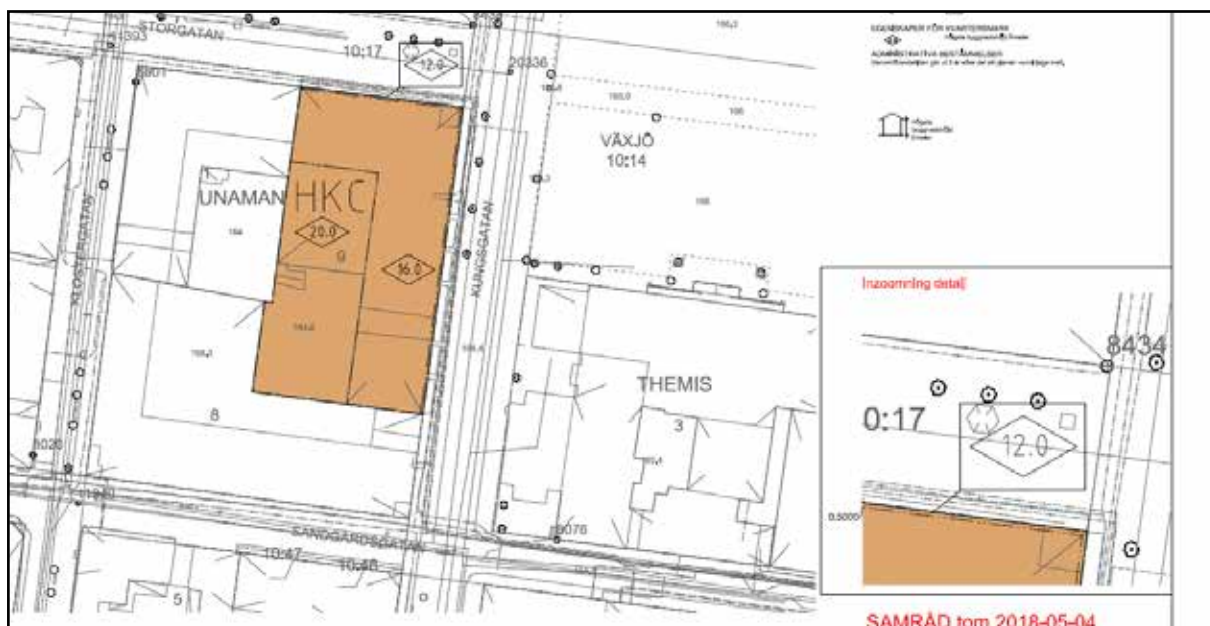
Om kommunen beslutar att anta detaljplaner i samma landskapsrum som Stortorget som medger förändringar som påverkar läsbarheten av riksintresset negativt, bedöms känsligheten öka och handlingsutrymmet gällande tillägg minska markant. Om förändringar tillåts som avser strukturförändringar som påverkar läsbarheten av den låga bebyggelsen inom rummet kring Stortorget, bedöms risken för påtaglig skada vara uppenbar.

Intill Stortorget, kv Unaman 9, pågår ett detaljplanearbete som avser att medge en fjärde våning för kontor m.m. istället för vad som idag är ett våningsplan för ventilation samt att kunna uppföra en ny kompletterande högre byggnad på pelare ovanför nuvarande innergård. Om detaljplanen

antas bedöms risken för påtaglig skada vara stor och handlingsutrymmet för förändringar/tillägg inom Lejonet 5 minska.

Fornlämningar

Över stora delar av centrala Växjö finns en registrerad fornlämning i form av ett s.k. stadslager (RAÅ Växjö 170:1). Ett stadslager innehåller vanligtvis rester och avfall efter stadsmässig bebyggelse i form av exempelvis hantverk, matberedning och andra aktiviteter. Åtgärder inom fornlämning kräver särskilt tillstånd enligt kulturmiljölagens 2 kap om fornlämningar. Länsstyrelsen ansvarar för eventuella beslut om tillstånd till ingrepp i fornlämningar. Tillstånd kan vara villkorade med krav på arkeologiska undersökningar vilka bekostas av exploatören.

Karta som visar utvalda känsliga siktlinjer i relation till den aktuella planen. (WSP, 2019-10-22).

Vy från Kungsgatan mot Lejonet 5. (Google, 2019-10-22). I stadsrummet upplevs främst äldre bebyggelse från 1800-tal samt tidigt 1900-tal. Strukturen kan uppfattas som relativt opåverkad av modernare bebyggelse. Domkyrkan utgör blickfång och det finns visuell kontakt med residens och andra offentliga byggnader som kan läsas ihop med uttrycken för riksintresset.

Kulturvärden kopplade till den enskilda befintliga bebyggelsen

De befintliga byggnaderna i kvarteret är ursprungligen ritade av en dansk arkitekt och de uppvisar ett arkitektoniskt uttryck som återkopplar till sin tids arkitektur- stadsplaneideal. Byggnaderna är utpekade i Länsstyrelsens fördjupade kunskapsunderlag om riksintresset Växjö stad (2009).

WSP bedömer att byggnaderna i sig inte utgör bärande fysiskt uttryck för riksintresset, däremot bedöms byggnaderna ingå i en bebyggelsemiljö som kan anses vara särskilt värdefull. De enskilda byggnaderna bedöms således inte vara "särskilt värdefulla" (se även antikvarisk utredning av Smålands museum).

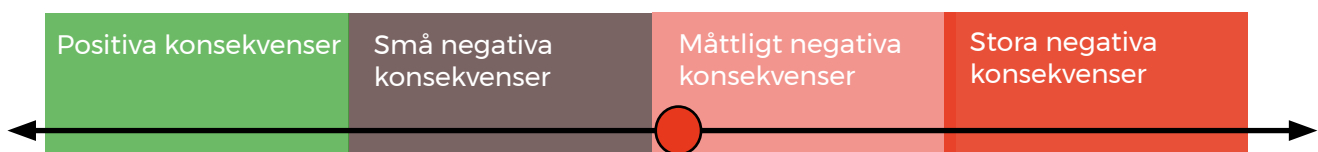
Detaljplanen medger förändringar av det befintliga gatuhuset mot Stortorget, i form av bl.a. nya entréer och takkupor. Detta sammantaget ger en ny gestaltning, och att byggnadens ursprungliga uttryck till stor del uttraderas och att kulturvärdena minskar.

De föreslagna ändringarna avseende påverkan på de befintliga byggnaderna bedöms påverka kulturvärden med koppling till plan- och bygglagen i en omfattning som bedöms medför måttligt negativa konsekvenser. Ur ett riksintressesperspektiv bedöms dock konsekvenserna som små avseende påverkan på de befintliga byggnaderna.

Sammantagen konsekvensbedömning

- Sammantaget bedöms planen innebära måttligt negativa konsekvenser för kulturmiljövården kopplade till riksintresset Växjö (G27).
- Vyerna från Stortorget mot Domkyrkan bedöms generellt vara mycket värdefulla och även känsliga för förändring och tillägg som riskerar att minska läsbarheten av domkyrkans dominans samt sambanden mellan kyrkan och den kulturhistoriska bebyggelsen invid Stortorget.
- Planen innebär dock viss risk för att uttryck för riksintresset Växjö stad försvagas lokalt. Detta då planen medger en ny något högre byggnad i det aktuella kvarterets mitt som kommer att överstiga de omgivande byggnaderna i kvarteret med ca en våning. Förslaget innebär visuell påverkan och medför att läsbarheten av äldre tiders stadsplaneideal blir lokalt svårare att avläsa.
- Planen kan beroende på utformning påverka läsbarheten av den historiska bebyggelsestrukturen som alltjämt bestått av högre hörn- och gathus och lägre eller motsvarande höga gårdshus invid en av de mest känsliga och välbesökta platserna inom riksintresset.
- Planen har anpassats så att "skrinet"/gårdshuset inte ska skymma visuell kontakt med domkyrkans tornhus. Volymen har anpassats så att kontakten bibehålls sett från bl.a. residenset. I vissa vinklar från torgets nordöstra del är det dock oundvikligt att "skrinet" skymmer den visuella kontakten med tornhuset, dock kommer tornspirorna fortsatt att kunna utläsas i vyerna. Konsekvenserna bedöms sammantaget som måttligt negativa. Den nya gårdsbyggnaden är relativt låg men bebyggelsen med fasader mot Stortorget har trots varierad ålder en enhetlig gestaltning och höjd. Norr om planområdet framträder det f.d. bankhuset som fortsatt bedöms framträda i stadsbilden med sin höjd och kraftiga volymverkan mot torget. Även om "skrinet" har justerats med hänsyn till kulturmiljön sedan samrådsskedet kommer den att påverka helhetsmiljön i den aktuella delen av torget.
- Förändringarna längs Storgatan och Linnégatan bedöms inte skymma någon viktig eller känslig vy och påverkan bedöms vara låg och acceptabel ur riksintressesynpunkt.
- Planen medför viss risk för kumulativa effekter (indirekta effekter) i form av att strukturen med att bibehålla lägre höjd på gathus och infoga högre gårdshus kan komma att bli prejudicerande.

Sammantaget bedöms planen innebära måttligt negativa konsekvenser för kulturmiljövården kopplade till riksintresset Växjö (G27).

	Förändring						
Områdets värden kommer att:	Förädlas	Förökas	Förstärkas	Förbli oförändrade	Försvagas	Förvanskas	försvinna
Innebörd	Förbättring			Ingen påverkan	Skada	Risk för påtaglig skada	
Förhållningssätt	Inspirera Berika			Hänsyn Bruka varsamt	Hindra - Lindra Minimera skadan	Ej tillåtet Undvika skadan	

Bedömning enligt Riksantikvarieämbetets handbok avseende förändringens påverkan på riksintresse för kulturmiljövården.

Kulturhistoriska värden

- Från kulturmiljöutredning 2019:14

Citat hämtade från antikvarisk förundersökning, Smålands museum, rapportnummer 2019:14, skriven av Samuel Palmblad;

Dagens byggnad kan inte betraktas som arkitektoniskt märkvärdig. Utformningen präglas av postmodernismens stildrag där vissa detaljer och exteriöra uttryck tar sin utgångspunkt i den äldre centrumkaraktären. Utifrån dessa aspekter utgör Lejonet 5 ett intressant exempel på hur nybyggnation i ett känsligt stadsrum kan gestaltas. Fastigheten utgör en välbevarad årsring vilket, enligt Plan- och Bygglagen intentioner, innebär att ett varsamt förhållningssätt ska prägla eventuella omgestaltningar där ursprungskaraktären tas tillvara.

- *Tilltänkta takkupor och utskjutande glaspartier kommer naturligtvis förändra husets utformning där särskilt takfallens uppbyggnad blir påtaglig. Detta till trots bedöms att ingreppet är arkitektoniskt möjligt där tilltänkt utformning även förstärker redan förekommande exteriöra inslag. I underlaget redovisas inte tilltänkta materialval vilket är av synnerligen stor vikt för att undvika störande och avvikande tillägg. Val av glas är exempelvis av stor betydelse.*
- *Rivning och återuppbyggnad av våningsplan mot Linnégatan bedöms också kunna genomföras. Det är av största vikt att tredje planet får en tydligt markerad indragning samt att avslutningen mot öster med fördel avfasas då helt vinkelräta volymer är högst främmande i aktuell miljö.*
- *Utifrån de historiska blickfång vilka präglat och präglar Stortorget ska nya uppstickande volymer i största möjliga utsträckning undvikas. Lejonet 5 har alltid höjdmässigt samspelat med kringliggande fastigheter och samtidigt underordnat sig sin betydligt monumentalare granne i norr (f.d. Riksbanken). Att exploatera innergården utgör inga antikvariska hinder men att samtidigt bygga så högt att befintlig taknock passeras med god marginal är i detta sammanhang inte acceptabelt. En byggnadskloss av angivna dimensioner vilken tydligt kommer upplevas från Stortorget ska betraktas som alltför karaktärsförvanskade där hävdade siktlinjer, vilka tidigare beaktats, rubbas.*

Kontakt

Cecilia Lindqvist
cecilia.lindqvist@wsp.com
T 010-722 82 88

Kulturmiljögruppen
WSP Sverige AB
Arenavägen 7
121 88 Stockholm-Globen
T 010-722 50 00

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Kulturmiljökompetensen på WSP är bred, våra medarbetare finns över hela landet och har starka kompetenser som byggnadsantikvarier, arkitekturhistoriker, konstvetare, kulturgeografer, arkeologer och samhällsplanerare. Tillsammans ser vi till att WSP kan försörja myndigheter, allmänheten, företag, exploatörer och privatpersoner med tydliga underlag och utredningar, efter de senaste rönen inom kulturmiljöfältet.

www.wsp.com

